

R M K L

1691

The image shows the front cover of an old book. The cover is decorated with a marbled paper pattern, specifically a 'stone' or 'shell' pattern, featuring dark brown, black, and gold-colored swirls and spots. In the top left corner, there is a small, rectangular, light-colored label with a thin black border. The label contains the text 'R M K L' on the top line and '1691' on the bottom line, both in a simple, black, sans-serif font. The book is set against a dark, textured background.

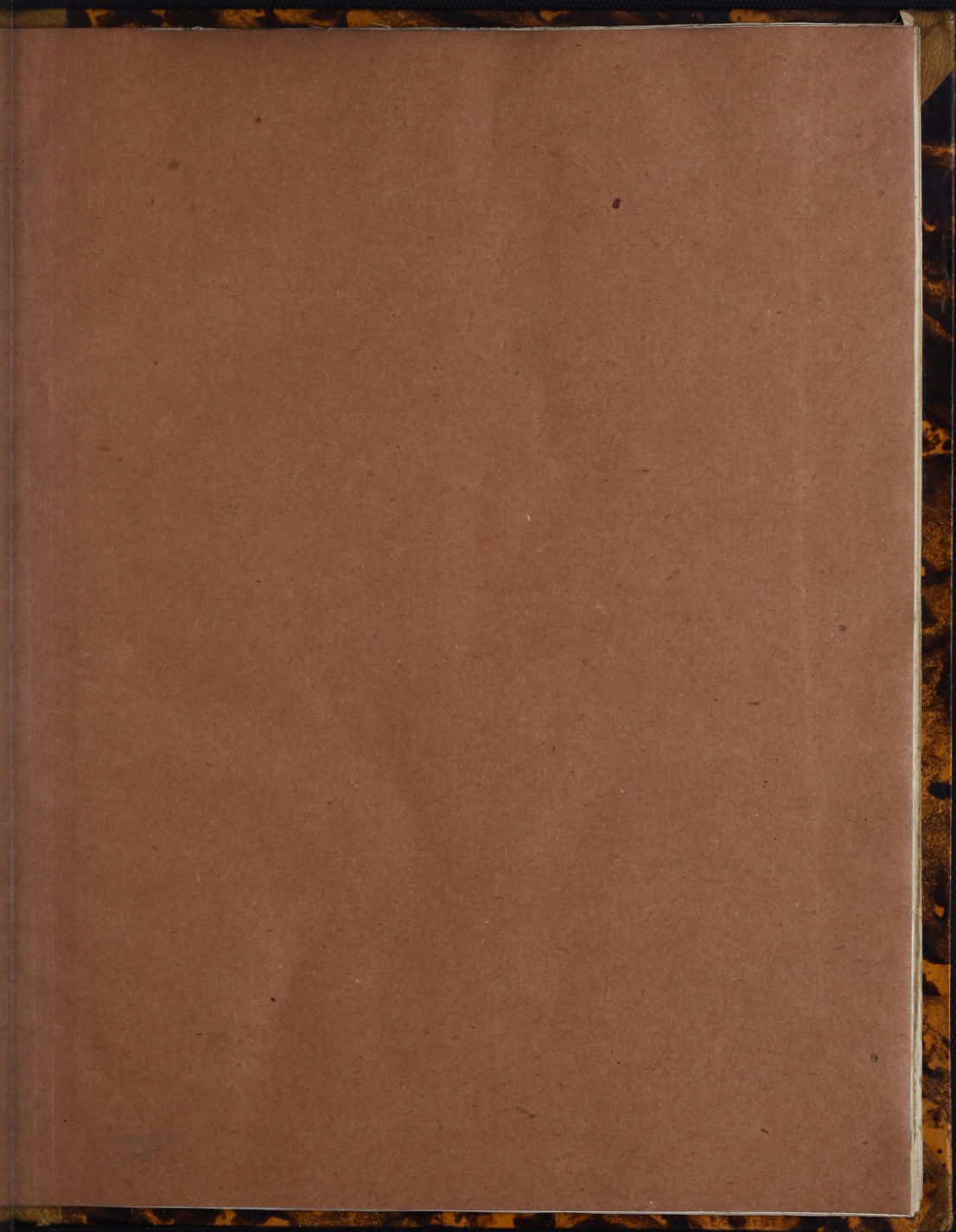
Hung. o. f.

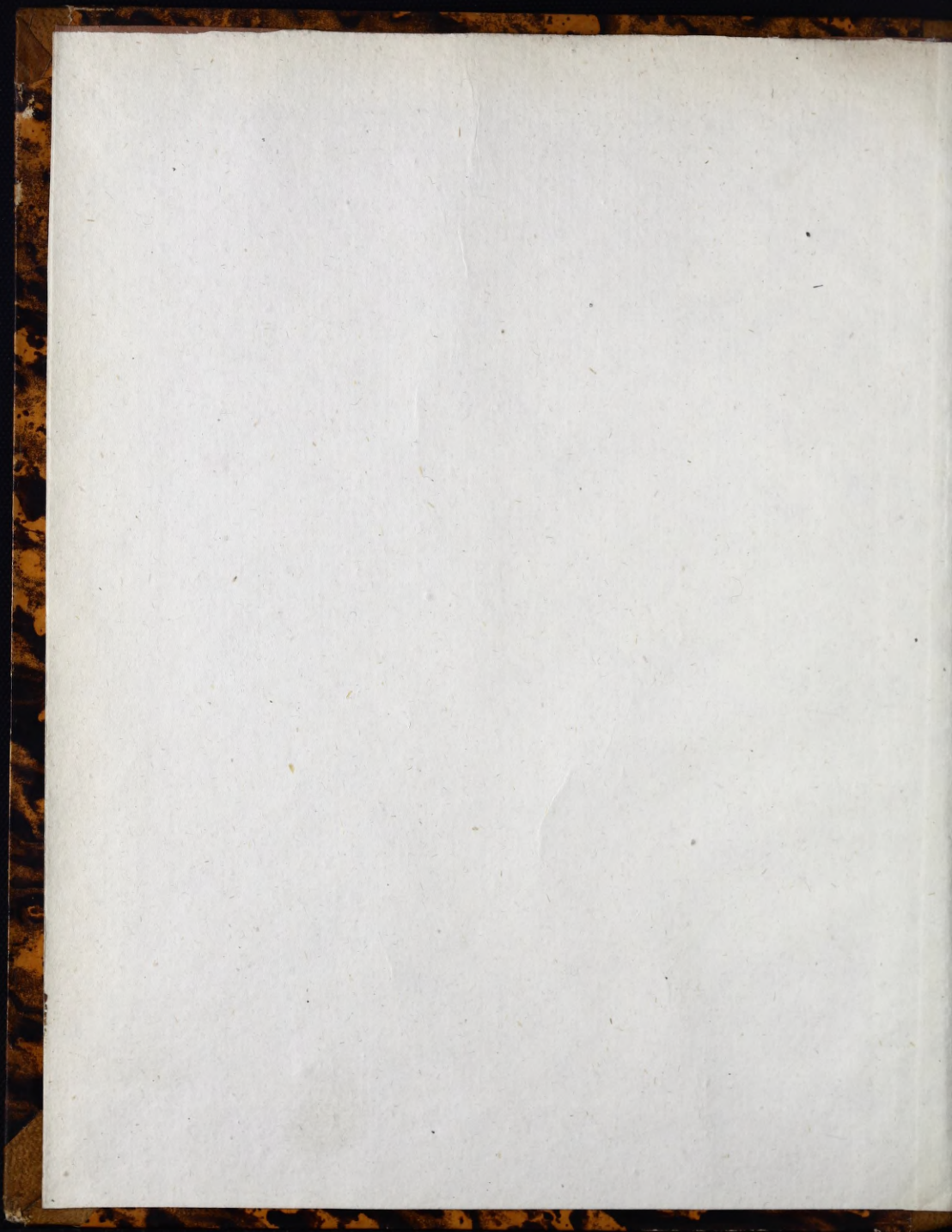
1024.

Q. A. K. I.

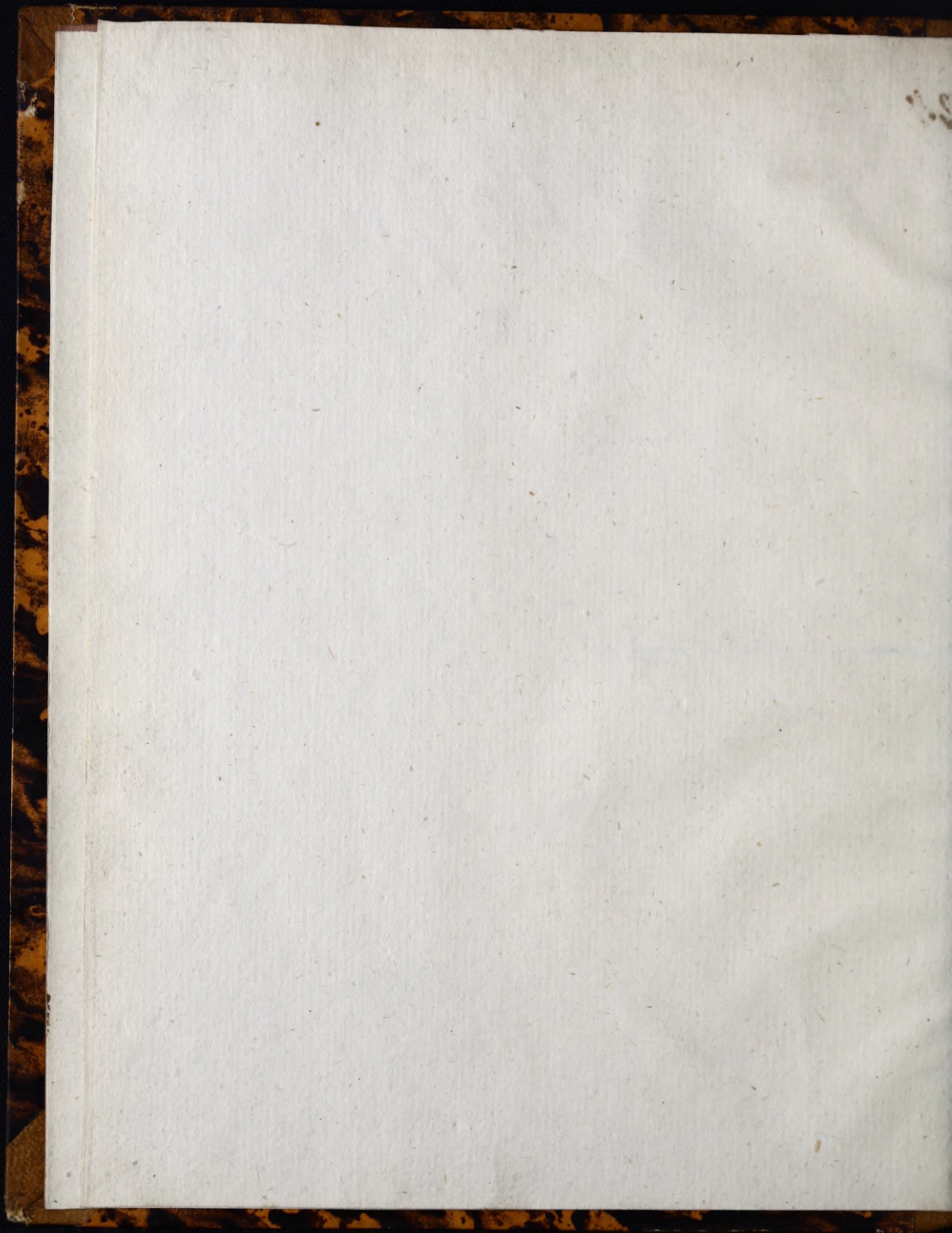
1691

1. p'd. (teljes)

1691

AZ
örökké-valóságnak három
P O S T Á I:

a' kik
e' világi számkivetésben bujdosó Adámnak
fiat örökös hazájokba, híjják:

a' kik
ama' minden kegyességet meg-jutalmaztató
Törvény Ékire tsak-nem együtt czítálak, két jó Urainkkal,
a' bódog emlekezetű Kmita András Uram Özvegyét,

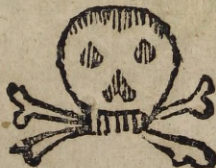
N E M Z E T E S
W I L H E L M C H R I S T I N A

Afzszonyt.

1704 eőztendőben, Szent Iván havának 14. napján.

Kinek
utolsó tíftelességére, hideg tetemi felett, ez három Postáknak
követéseket meg-beféllette, a' Kolosvári Unitarium Col-
legiumban Oratoriát tanító Ifjú,

K E R E S Z T U R I S A M U E L.

K O L O S V Á R A T T.

Nyomtatta TELEGDÍ PAP SAMUEL, 1704 Eőst.

Ésa. xxxviii: 5. 1.

Rendeld-el a' te házadat; mert meg-halék te, és nem fogék élni.

Dan. v: 28.

El-óztatott a' te orkágod.

Luk. xvi: 5. 2.

Adgy kámoz a' te sáfárságodról; mert nem leheték ez után sáfár.

HALOTTI ORATIO.

AZt gondoltam én, hogy ez háborúságnak zivataros záporával áradott tengernek habjaiban már a' Posták minden felől meg-éüntek, s honnan Követek nem jönnek; mivel az inséget hizlaló vízfő-vonások dandári a' Eorongatások fővényével környül fontak, minden ösvényeket meg-állottak, minden utakat bé-vágtak.

De lám érkezének véletlen három váratlan Postáink, olly erős *Commissio*val, olly változhatatlan *capitalis Sententiával*, hogy még tsak *Quindenára-is appellatio* nem engedtetett.

El-hízem, az első Posta tanácsos bölts Urnak követtye volt; mert Parnassusban ő magánál éintén Pallásnál akarta állását. Hatalmas Monarchának Követtye lehetett a' másik; mert nem paraft, hanem virágokkal ékesült Uri háznál irta állását: nem kétlem, minden *audentia* 's *admissio* nélkül bé-tért, 's meg-is hált. Az harmadik Posta, tudom, tsak engeztelhetetlen 's telhetetlen kegyetlenségét akarta mutatni; mert egy gyámoltalan, és már régen özvegységnek homályában borongó Árvának életét dúlta-el, és azt prédálta-fel. Oh fíveket rémítő, fejeket féditő váratlan Követek! kik magatokkal víg kedvek fengéje újságát rágó férget, és örömnök virágát hervasztó hireket hoztok! utánatok sok árvát, özvegyet hagytok! munkás kézületű, gyöngyök tsillagival, kövek ragyogásával játszó köntösöket, embereket rémítő fenyes gyáfra változtattok! minden örömekeket jaj sóval zengedező Éomorú fíralóra fordítotok!

Ez három Posták nem e' világi *Parlamentumokból* költ Parantsolatokkal, hanem az élet és halál Urának *Decretumában* iratott *Commissio*val éjjel nappal olly labadoson járnak; hogy mind dúsnál és koldúsnál bátran állást irtak; sem

uraság, sem méltóság, sem Király Udvarából költ *privilegium*, sem Császári *diplomával confirmáltatott datum*, vagy aranyon váltott *Salva Guardia*, ellenek nem állnak; bé-állván pediglen, állás adó gazdákat is házokból ki-tudnak, más állást magoknak az után váltanak.

Szokás volt régen egy országban, hogy valakinek a' Király életét akarta végezni, bizonyos jelét ezt adta, hogy a' maga trombitáját annak házánál meg-fúttatta; ezt hitták *Halál trombitájának*: ez olly keserves nótájú trombita volt, hogy valakinek estve ablaka alatt meg-fútták, bár úgy ké-zült, hogy reggel a' más világra virradott. Történék egy-kor, hogy a' Király a' maga testvér ötsénék ablaka alatt est-ve meg-fúttatta ezt a' trombitát; el-hal a' Király atyafia; az egész éjtfakát siralomban tölti az egész udvar népével; reggel gyászba öltözvén, feleségével, gyermekivel, udvara népének seregével a' Király palotájához elő-megyén, várván fejére az halálos sententziát: már minden felől a' nagy jaj-zó zengedez; a' sirás az útfákat el-fogta; mindeneknek, sőt még a' Királynak-is zemei könyhúllatásnak árjaiban úsztak, látván szerelmes ötsénék félig meg-holt sárga színét: maga nem akarta meg-öletni, semmi vétkét nem tudván ötsénék; hanem az haláltól való félelemnek zörnyűségét akarta ki-ábrázolni. Oh zomorú trombita szó! óh embert haloványító keserves nóta! ha még azt-is meg-rémíti, a' ki magában semmi vétkét nem esmérte, ha még a' Király at-tyafiát-is illy fél-holttrá tette; gondolhattuk, minémü félel-met hoz az apró hajlékokba.

E' zomorú trombitát fújják ezek a' három Posta. De valakinek ablaka alatt estve meg-fújják, tsak vegyen bútsút bár e' világtól; mert itt virrattát sem várják, hanem addig világon túl küldik. Akarjátok-e meg-tudni, mitsoda 's ki-tsoda ez a' három Posta? Tudgya az a' három jaj-zóval zengedező siralmas ház, a' hova mostan irták volt álláso-kat: tudgya ez újabb gyászba borúlt jajnak árjaival meg-tölt zomorú ház: óh bár ne tudná! meg-tudgyuk mi-is

3.
ez után. Én mindazáltal e' Postáknak követségeket meg-
beszélhetem, ha kívánnjátok.

El-jő az első Posta; követségének summája csak ez: *Esa. 38*
Dispone domui tue; quia morieris tu, & non viues: A' te há-
zadat rendeld-el, és tégy testámentomot, mert te meg-
halé, és nem élé. Ez olly *homorú* követség, olly váratlan
hir, hogy ha beteg vagy-is, nem akaré ezzel orvosoltatni;
ha *zintén* Király vagy-is, el-fordulé a' falhoz, s *iré* keferve-
sen és igen nagy *sirás*sal; sőt ugyan *sájdalommal* nyegé,
mint a' galamb. De ez első követség tűrhető még; mert
nagy *sirás* és *supplicatio* által talám nyerhetünk 15 ékzendőt.

De a' második Posta el-jő, olly erős *Commissio*val, olly
változhatatlan *sententzia*val, hogy csak virattig sem halad
az *executio*. Némelly tartományokban olvastam ollyan *In Scy-
thia & Mes-
oticiis regio-
nibus.*
zörnyü mennydörgéseket lenni, hogy az ember félelmében
el-hal. E' második Postának követsége minden mennydör-
géseknél rettenetesebb *zók*ból áll; mert erre az ember nem
csak el-hal, hanem meg-hal. Ennek egész *Commissio*ja csak
három *zók*ból áll, 's ezeket-is a' magad házadnál írják-meg,
hogy hitelesebb légyen a' követség; de olly kedvetlen *zók*,
hogy ha *zintén* vigan lakol 's kedven *múlaté*-is, de minden
örömed torkodon akad, halálra *tsömörleé*, és vég vatsorád
a' lézen, a' mellyiken ezt írják *aztalodnál*: *MANE, TECHEL,* *Dan. 5*
PHARES. Ezek olly nagy erejü *zók*, hogy ha Király vagy-
is, sőt míg e' *zók*kat nem érte-is, ábrázatodban el-változol,
gondolatodban meg-háborodol, derekadban való eröd el-
zökad, és térdeid özve-verettetnek. Ez rövid levélnek ma-
gyarázattyáért bársony köntöst, arany lánczot, egy Monár-
chiának harmad részét ígérík vala; hát meg-változtatásáért
vagy el-halasztásáért mit nem adtak volna? de nem kell.
Ezt ajándékon *zók*ták meg magyarázni: Meg-*zám*lálta *Is-*
ten a' te orzágodat, és bé-töltötte. Meg-mérettél a' font-
ban, és héjjánoson találtattál. *Divisum est regnum tuum:*
meg-*oszt*ott a' te orzágod.

Ennek inába érkezik mindjárt az harmadik Posta. Ez

Luk. követségének summája: *Redde rationem dispensationis tue*:

16. Adgy Éamot sáfárságodról; mert nem lehet többé sáfár. E' követség úgy meg-Éédíti fejedet, hogy gondolkodásba esvén azt kezded mondani: *Quid faciam?* nem tudom, mit tselekedgyem: és ha Éintén Ur vagy-is akarmelly gazdag ember javain, táskát és kapát kezded emlegetni.

Dispone domui tue: az első Posta Testámentom térelt emleget. *Divisum est regnum tuum*: a' második *Divisiót* emleget. *Redde rationem*: az harmadik Szám-vételt forgat. Azért én-is e' Éomorú alkalmatossággal ez három Postáknak követségekből, *elsőben* azt mutatom-meg, mi Testámentomot tett e' mi kegyes jó AÉÉonyunk: *az után* *Divisiót* tsinálók: *harmadkor* a' Szám-vételről Éöllok.

Bizonynos emberektől Éitettem, hogy ez Istenben bÉldogúlt kegyes lélek semmi Testámentomot nem tett: de én tudom, hogy tett; mert nékem-is, másoknak-is, mindnyájunknak-is *testált*. KÉrded-É mit? azt, a' mit Atyáink minékünk, a' mit mi utánunk valóknak hagyunk; azt, a' mit Ádám Atyánktól fogva, eddig meg-hóltak, hagytak utáñok valóknak; azt, mit a' hatalmas Királyok, CsáÉárok, Gazdagok hagytak a' Koldúsoknak, 's Koldúsok-is a' Királyoknak. De mit tudna Koldús a' Királynak, hanemha gubát és táskát, *testálni*? Éintén annyit Koldús a' Királynak, mennyit a' Király a' Koldúsnak. KÉrded-É hát, mi testámentomot tettek hóltak az Élőknek? Királyok a' Koldúsnak? mit téÉünk mi-is utánunk valóknak? Ezt: *Hodie mihi, cras tibi*. Ez utólsó Éavok az hóltaknak, ezzel mennek ki e' világból, ezzel bútsúznak-el az Élőktől; Most én halok, te-is majd meg-halÉ; én halok ma, te hálÉ hólnap; el-mÉgyek most, te-is kéÉülj, mert majd el-jőÉ, sem első, sem utólsó az halálban nem vagyok.

Meg-hóltak Atyáink, így meg-halunk mi-is:

Kik most Éirban vannak, Éítenek azok-is:

Igy el-múlunk mi-is, el-múlnak mások-is,

A' mint a' Éegények úgy a' Gazdagok-is.

Ez testámentomban maradt örökségünk mindnyájunknak; senkinek szabad levele ettől nintsen; ez mind dúsra, mind koldúsra; mind gubára mind bársonyra, mind kapára, koronára, mind kunnyóra 's palotára csak rá illik. Senki magának azzal ne ishizelkedgyék, hogy e' testámentomban maradt örökségnek *proprietassága* még most rá né áll, mert jó erőben 's egétségben van. Ne hidgy magadnak; mert nem a' betegeknek, hanem erősnek, egésségesnek, betegeknek egyaránt tettek. Jó erőben 's egétségben vala Tarquinius mikor egy halatskának éalkájától meg-fulada. Jó erőben 's egétségben vólt Fabius, mikor egy gyenge főz éál élete fonálát el-metfé. Jó erőben 's egétségben vólt Anacreon, Sophocles, mikor egy élő-mag meg-fojtá. *Civis accidere potest, quod cuquam potest*: a' mi másan, rajtad-isaz meg-es-hetik. Mi szükség erre idegen példákat hoznom?

Quem dies vidit veniens superbum,

Hunc dies vidit fugiens jacentem;

Reggel kiket a' nap egétségben látott,

Azok közzül estve sokat halva hagyott.

Hányzor vólt, hogy reggel a' kik jó erőben fel-költek 's öltöztek, de az Halál estvét sem várt, addig le-verkeztette 's lefektette? *Bebius Pamphilus*, mikor reggel öltöznék, az Halál le-verkezteti, más köntösben öltöztetvén, ágyából korporsójába állítja. A' Sidó Királyok Kronikájában olvastam, hogy midön egy Királyné öltöznék, az ablakon ki-nézve ^{1 Reg. 9.} emöldökít festetgetvén orcáját kendőzné, palotájának oldalát vérevel festé, és testével az ebeket vendéglé. Egy Római *Prætor* reggel fel-kelvén midön inasától arról tudakozódik, hány órakor vólna, hát utolsó óráját találta kérdeni, 's meghólt. Azzal biztatod émagadat, hogy ez a' testámentom még most nállad *executióban* nem mégyen, mert ifjúságodnak virágában, életednek jobb korában vagy? meg-ne tsald magadat; mert nem várják mindenkoron, hogy ember meg aggjon. E' testámentom nem ifjakkak, 's nem véneknek, hanem tették mindeneknek; itt az embert nem az

idő, vagy méltóság, nem Nemesség, vagy Uraság Érint Éok-
ták Éólitani; hanem név Éerint azt mondyák: Te ifjú
vének közzül, egészséges kórok mellől, te gyermek Anyád
öléből Éállj-ki, kéÉülj, mert ma meg-halÉ: *Hodie mihi cras
tibi*; tegnap olyan testámentomot tettek, hogy ma vagy
ifjú vagy idős vagy, egészséges, vagy erős vagy, el-kell men-
ned, 's nem is állhatÉ kereÉtül a' dologban. HányÉor volt
az, hogy a' fok ezer kínokban sínlödő betegek ágy fenekén
maradtak, az' egészségesek föld alá Éállottak, ifjak az idősök
közzül ki-Éóllítottak, gyermekek meg-hóltak; 's korosok
e' világ gondos seppedékiben bajlódnak; és a' kik ma öre-
get, holnap talám ifjat vagy gyermeket fognak ki-kisézni; a'
kik ma Gazdag dúst, holnap valamelly Lázár kóldúst. El-
hiÉzem, hogy ha tsak a' koros vénségre nézne ez a' testámen-
tom, olly fok Atyáknak és gyáÉos Anyáknak Éiveket éle-
teknek jobb korában, gyenge ifjúságok virágában meg-hólt
Éerelmes gyermekekért, a' bánatnak sebes árja nem Éag-
gatná. Ifjúságának virágában volt, mikor meg-hólt a' Király
fia Absolón. El-hiÉzem, ifjú volt, a' kinek e' világ Mestere
Luk. 7. így Éólt: *Adolescens tibi dico, surge*: Kelj-fel ifju. Senki te-
hát magát ne biztassa; hanem jó idején *dispone domui tue*,
rendeld-el a' te lelkednek házát; mert tegnap olly testámen-
tomot tettek, hogy ma meg-halj.

A' testámentom után Éokott a' *Divisio* lenni. *Divisum
est regnum tuum*. Azért a' második Posta oktozást emleget.
Köz mondás: *Aequalis divisio non conturbat fratres*: azért
ez a' *Divisor* a' Szegényeknek-is annyit ád, mennyit a' Gaz-
dagoknak --- *maiores non parat urnam*

Principibus, quam pauperibus, rudibusve bubulcis.

A' Királynak-is tsak annyi ház-helyet mér ő, mennyit a'
Kóldúsna. Akarodé tudni, mi rendet tart ez a' *Divisor* az
oktozásban? Valamennyi kintsed gazdagságod van, vala-
mennyi jókkal bírtál, mind azokból olly igazán ki-adgya ré-
Éedet, hogy magad-is meg-ÉiÉÉzel véle. Vannak-É bánatot
felejtető virágokkal ékesült víg mulató sétáló helyeid? van-

7.
nak-é mint Alcinousnak vagy Adonisnak eztendőnként két-
ezer termő, vagy mint Semiramisnak világ tsudájára méltó
paraditsommal vetekedő függő kerteid? ha mind ezeknél
lébbekkel bír- is, ki-adgya részedet: mit ád? egy betegágyat.
Vannak-é napot folytató kedves mulatságid? vannak-é a' bú-
nak fíveket eméltő nyüve ellen vidám kaczagásid, örömmel
költ nyájjatságid? mi lesz részed? ennek vége: *Post gaudia luctus*.

A' napot folytató kedves mulatságok,

Sziv örvendeztető vidám nyájjatságok,

Víg napokat üző meg-hitt barátságok

El-múlnak, 's követik mord fomorúságok.

Vannak-é nagy mesterféggel készített külömbkülömbféle ét-
kek nemeivel rakott asztalid, gazdag lakodalmid, egymást üző
és küzködő nagy vatsoráid? Ha fél eztendeig nyújtod laka-
dalmadat Assuerus Királlyal; ha amaz torkok után hiresedett
Császárokkal e' világ javát egy falatban bé-vennéd-is; ha, mint
Vitellius, aranyból épített asztalodat ambrával trágyázod; ha,
mint Claudius, Pókák agya-velejével; ha, mint Heliogabalus,
Éolani tanultt Indiai madarak nyelvekkel rakod asztalodat-is;
ha, mint Cleopátrának, egy falatod harmadfél száz ezer ara-
nyat érne-is, meg-elégít; mivel? *o esca vermium! o massa pul-
veris!* Kit most vadak és madarak hizlalnak, talám holtod
után te tartasz asztalt azoknak; vagy ebédgyekek, vatsorájok lé-
fesz a' férgeknek: *Testes gyíkok, békák 's kígyók egymás között
fel-öfötylők.* Vannak-é Siciliával vetekedő bő termő mezeid?
Vannak-é Campaniát *Falernum*mal fellyül múló mezei nyúló
Éölő hegyeid? Ha annyi majorid, mint Alcibiadesnek, léfnek;
mind ezekből mi részt téfnek?

*Quantum quisque sui metitur corporis umbrâ,
Impendat terra ---*

Tsak annyi helyet ád, hol a' tested el-fér,

Részedben tsak négy sing föld ház-helyetskét mér.

Az embernek fíve tsak annyi, hogy egy éh sólyomnak
ebédgyére nem volna elég; de még-is olly telhetetlen, hogy
ha ez egész világot el-bírná, többet kívánna. A' Massageták kö-

veti mondgyák Nagy Sándornak, hogyha tagjai is olly nagyok
vólnának, mint Livének kívánsági, egyik kezével Nap-keletet,
másikkal Nap-nyugotot érné, még-is azzal meg-nem érné.
Jól-is mondották; mert midőn hallaná arról *disputálni* Ana-
xarchus Philosophust N. Sándor, hogy még több világ-is vagyó,
mint kellene azt meg-hódoltatni, azon firt; holott még ezzel
sem birt. De a' Király meg-hala, tsak négy fing föld lön hajlé-
ka. Constantinus Császár látván egy Udvari Fejedelmének vi-
lági telhetetlenségét, kezét fogván a' beféd között egy ko-
porsót ira' porba, mondván: Mire kapunk e' világon annyira?
mert ha mind e' világot el-birjuk-is, ennél nagyobb helyünk
nem lézen. Vannak-é erős költsos Városid, kerített Váraid,
és Kastélyid? mind azoknál erősebb és bátorságosb helyet mu-
tat, egy szoros börtöt ad, vagy egy keskeny sirba bé-zár, 's nem
vijják azt, az ollyan Vár, ellenségtől ott ne félj bár; ott nem
búsít bú, bánat kár. Régi familiákból származott nemességed
hányod-é? régi Királyoktól adatott *privilegiumos* szabadságo-
dat, tiszteidet, *titulusidnak* számát forgatod-é? egy mulandó
shartára rajzolja minden *titulusidat*, czimeredet. *Más helyedbe*
ül fékedbe; tiszteid kijé léznek? *Ékecséged, nemességid* egy kö-
alá rekesztetnek. Szolgaidnak feregit, jobbágyidnak számát,
vicézidnek fok ezer dandárit írod-é? Ama' Persák hatalmas
Királyinak olly meg-éamlálhatatlan vitézlő népei voltak, hogy
nagy folyó-vizeket is el-apasztottak; de mindennyi emberid-
ből-is többet nem ad, mint Xerxesnek, Dáriusnak; kiknek an-
nyi vitézi közzül egy sem vólt, ki őket halálok után kövesse:
mikor halálodra *Leffust*, ugyan akkor jobbágyidnak, Szolgaid-
nak szabad levelet írnak; vagy akarék, vagy nem, az Halál hatal-
mad alól fel-szabadítja őket. De ne félj; mert ezekből-is ki-
adgya részedet; elég Szolgaid léznek; mert,

Vigan várnak, rendet állnak kigyók békák seregé,

Mint ama' fép udvari nép, úgy fogadnak öregé,

Alig várják, hogy bé zárják a' sir ásók vermedet,

Hogy rághassák 's marczonghassák gyengén bizlaltt testedet.

Vannak-é atyád fia, rekonságid, atyád, anyád, és nénéid? Nem

tagadhatom; mert ezekből voltaképen ki-adgya részedet. *Di-
xi putredini: Pater meus es tu, mater mea & soror mea vermi-
bus.* A' rothadás atyád, anyád és nénéid a' férgek. Ne panaszo-
kodgyál; mert atyádat, anyádat, és nénéidet el-botsáttya ve-
led. Vannak-e nagy alkotmányú friss épületid, kárpitokkal
ékesült nagy udvar-házaid, külömbkülömbféle ebédlő's háló
palotáid? Mind ezekből részed mi lézen? Kérd-meg a' fent
Királyt: *Sepulchra eorum, domus illorum;* mind Királynak, mind
Koldúsnak palotája egy deszkából épült koporsó: abban műla-
toznak gazdag Kréfsusok, hatalmas Sándorok, vitéz Áchillesek,
bölcs Áristótelesek. Hova költözött végtére Cyrus az ő már-
vány-köbűl építtetett palotájából? egy vérrel teli hordó lön
utólsó háza. Adrianus Trájánus nagy alkotmányú épületek-
bűl, a' Római Imperátorok amaz aranyas téglákbűl épített
*Capitolium*bűl hova állottak? egy koporsóba: fűt némel-
lyek nem egy, hanem sok koporsókba temetettek.

Tendimus hic omnes, hæc est domus ultima.

Jól tudták a' pogányok-is, hogy nintsen embernek tulaj-
donabb háza, mint a' koporsó. Azért Thébás vároisában nem
volt szabad senkinek semmi örökséget venni, míg temető helyet
nem vött: nem volt szabad semmit építeni, míg koporsót nem
építtetett. Dionysius Királynak egy fő embere Diogenesnek
szegénységét akarván késirteni, holmi drága marhát vásárol-
ván Diogenestől küldi haza; de ő a' templomban, mellyben a'
koporsókat szokták vűlt tartani, fel-kerefvén koporsóját a' fő
embernek, abba teszi marháját: panaszkodván a' fő ember
Diogenes ellen, kezénél fogva vezeti a' koporsójához, kérd-
vén, ha ez az ő koporsója? ez, úgymond a' fő ember: ebben
vagyon a' te marhád, mond Diogenes. Így tanítá-meg a'
Philosophus a' fő embert, hogy leg tulajdonabb háza a' kopor-
só. A' Nap-keleti országokban olyan szokás volt, hogy mi-
kor Császárokat, Királyokat koronáztak, egynéhány féle már-
vány-kő darabot vittek eleibe, hogy válasszon, mellyik félé-
bűl akar koporsót tsináltatni; mert addig fékibe nem űltet-
ték, míg koporsót nem építtetett. V. Carolus Császár min-

denütt magával hordoztatta koporsóját egy bé-borított *Eker*-ben: gondolván az Udvar népe, hogy leg-drágább kintset hordozza abban a' *Eker*-ben; mivel azt magához leg-közelebb jártatta. I. Maximilianus Imperator koporsóját házában tartotta; és koporsóját szemlélvén, mindennap így beszéllett magával: *Imperator, quid te dilatas? quid multa possides? quid plura appetis? quem tot regna non capiunt, locus iste capiet.* Imperator, mi haszna, hogy ennyivel bírk? mit vágyz nagyobbra? mit ásitozol többől többre? ha most ennyi országokban el-nem térz, ebben a' koporsóban végre el-férz. *Hac est domus ultima.* *Nemes házból, bímes ágyból téznek foros koporsóba.*

Hát miért építünk nagy alkotmányokat?

Sok friss palotákat, 's nagy udvarházakat?

Külömbkülömbféle ebédlo házakat?

Téli, nyári, 's déli háló palotákat?

Egy foros koporsó lézen te szállásod,

Mind éjjel 's mind nappal ott lézen lakásod,

Virágos kert helyett ott lez mulatásod,

Egy kő alá zárják minden szabadságod.

Vanák-e kövekkel tsillagzó, gyöngyökkel ragyogó gazdag öltözetid? innepi 's köznapki külömbkülömbféle munkás czifraságid? selyem, skarlát, bársony, bíbor köntösídből mit ád? egy darab vasznat; selyem-e vagy kender lézen az, semmit sem használ. A' Napkeleti országoknak hatalmas Szultánnya Saladinus, egy lepedöt kopia hegyében függesztvén mindenütt el-hordoztatta táborában, ezt kiáltatván: Saladinus az egész Napkeleti országoknak győzedelmiből semmit egyebet ez lepedőnél el nem vízen. Ugyan-azon Napkeleti országoknak más Imperatoráról olvastam, hogy mikor innep napon ragyogó czifra köntösiben a' nép eleibe ki-ment, fellyül gyász ruhát vett, jelentvén, hogy minden friss öltözetünket egy szennyes gyász fedibé. Igazán úgy foszt-meg köntösünktől az Halál, mint Siciliának Királya Dionysius Apollót; kinek vólt egy tiszta aranyból készített mentéje, melyet ollyá mesterséggel vona-el, hogy az a' mente Apollónak nem szükség; mert ha meleg ellen vi-

11.
feli, terheli; ha hideg ellen, meleget nem tart: azért csak el-
voná. Mikor az Halál minket föld alá rak, ott, úgy-mond, sem
hév, sem hideg, sem tél, sem nyár nem izzaszt, nem fagyral: az-
ért egy darab vázon elég. Sok takarmányokkal rakott tsüreid-
ből, gabonás házaidból, östül maratt fok kintsedből, nagy mun-
kával fáradsággal gyűjtött, jobbagyid veréjtékivel szerzett ara-
nyodból mit ád? meg-mondgya az a' Gazdag, a' ki azt írta, *Di-*
ves cum dormiverit, nihil secum auferet, aperiet oculos suos & nihil Job.
inveniet. A' Gazdag mikor e' világból ki-mégyen, semmit el-né 27.
vizen; femeit fel-nyitva, 's hát üres a' marka. Ha kérded
még-is, mivel mégy-ki e' világból? halljad mit mond a' Poëta:

Quas dederis solas semper habebis opes.

Ha fellyül múltad-is Midást aranyaddal,
Ha fellyül múltad-is Cræfust gazdagsággal,
Avagy Triptolemust bő takarmányoddal,
Mit használ? csak egy pénzt sem vísz-el magaddal.

Sok idökre el-tett kintsed kijé lézen?

Tálam ez éjtfaka Biró fámot vézen;

Nem ládd-é, az Halál melletted áll kézen?

Meg-fojt, és ezennel a' föld alá tézen.

Ez egész rendi ennek a' *Division*nak. Ha pedig summálni aka-
rod minden részedet, imé tsak ez: *Ha jót töttél, veled jár kél;*
tsak egy fillért sem vísz-el. Tsak négy sing föld, egy koporsó,
egy kis vázon minden részed. Oh emberi nagy vakság! Ezért
kell-é tellyes életünkbe annyit fáradsunk? ezért kell-é földön,
vizen, tengeren annyi vezedelmes próbákban foragnunk? ez-
ért kell-é ezer 's meg ezer vezedelmekre vernünk fejünket?
Divisum est regnum tuum; el-jö ez a' *divisor*, meg-ösztya az or-
szágokat, mellyekért tüzzel, vassal, fegyverrel egymást ront-
tyuk, öljük és pusztíttyuk. Ha ki e' *divisió*ban adatott részével
meg nem elégedik, ha ki panaszkodik, kerek válassza tsak ez
lézen: *Nihil intulimus in hunc mundum:* Barátom mit hoztál
e' világra? Nem tudod-é, hogy vendég, bujdosó és jövevény
vóltál? köszönet az-is, ha mit adtak. Sőt nagyobb még az, hogy
mikor mindenünkből ki-ösztya, meg-fozta a' második Posta;

Redde

Tim.
6.

Redde rationem dispensationis tuae, akkor érkezik az harmadik Posta, és Eöros Eámadált emleget. Itt ámbár jól készülünk-is, de félő úgy ne járjunk, mint Demosthenes Philep Király előtt; ki olly hatalmas Orator vólt, hogy haragos nyelvének záporától inkább féltek, mint Jupiter meňykövéétől; mindazáltal Görög ország követségben küldvén, Oratiójának kezdetiben Filep Király előtt meg-némúla. Ha Demosthenesnek ékesen Eöllő nyelve egy Macedo előtt meg-némúlt;

Hát mikor a' jók-is rettegésben léEnek,
Tsak gondolatról-is mikor Eámot véEnek,
Személy válogatás nélkül törvényt téEnek,
Meg-változhatatlan sentenciák léEnek;
Egyet ezer Eóra tudunk-E Eöllani,
Ha velünk a' Biró Eembe kezd Eállani,
Talpunkon-is alig fogunk meg-állani,
Hegyét halmot kérünk nyakunkba Eállani.

Egy Sándor nevű ifjú N. Sándor előtt bé-vádoltatván, három Eéndőt engedett vólt N. Sándor gondolkodására; de elő hivatvatván, hogy el-mondgya, ha mit tud, maga mentségére, meg-némúla Sándor előtt. Minékünk Isten nem három Eéndőt, hanem fokaknak harminczat, negyvent, 's többet-is engedett; de valamennyi *iratiókat* addig tsinálhatunk, mind el-felejttyük, mikor magunk mentségére elő állunk. Ama'tékozló Sáfár azzal biztattya magát: *Scio quid faciam*; tudgya ő, mit tselekedik. Én-is tudom már, mit kell tselekednünk: Nintsen könnyebb Eámadás, mint mikor ugyan-azon jókat elő adhatyuk, mellyeket ránk biztak. De miként adhatyuk azokat elő, holott a' Eámvétel a' más világon léE, az hova mi semmit nem vihetünk? Tudom itt-is mit kell tselekedni. Mikor egy városból vagy orEágból másba drága kintset akarunk által küldeni, jobb mód abba nintsen, kivált tolvajos helyeken, mint Koldúsok táskájában vagy gubájok alatt el-küldeni; mert az úton állóktól Eabadosabban járhat a' koldús, hogy sem a' dús. Azért valamit által akarunk e' világról a' másikra küldeni, Koldúsok sebibe és Eegények sákjába kell azt tenni; erre minket

Luk.
16.

az taní-

13
az tanított, ki azt mondta, hogy a' meñyországban kintset rakott, ki a' világon a' szegényeknek okított. Akkor *sinographáját*, tulajdon keze írását adgyuk elő : Uram te mondtad, hogy valamit tselekedem a' leg kisebbikkel a' te szegényid közzül, te veled tselekedtem. Imé én mindenemet nékik okítottam. Azért mindenemet néked adtam.

Már.

19.

Mát.

29.

De már az a' kérdés : Mikor jönnek mi hozzánk ezek a' Követek ? Valahánykor beteg ágyban esünk, halottat látunk, valahánykor halottakat temetünk, valahánykor halotti harang szót hallunk, mind annyikor el-jő az első Posta, és azt mondgya : rendeld-el a' te lelkednek házáat, hogy holtod után háborúsága és romlása ne legyen ; ne halogasd, mert imé ez meg-holt, amazt el-temetők, testámentomban hagyták, hogy ma vagy holnap meg-halál. Igaz dolog, hogy sokan világi házokat el-rendelik, jóidején *Notariust* híván testámentomot tesznek, hogy holtok után perek és vezekedések ne következzenek ; jó dolog, nem vétkesem : sőt sokan abban-is szorgalmasok, hogy holtok után fiokat magok helyett székében és tisztékben hagyhasák ; ez-is helyes, csak méltók legyenek a' fiak az Atyák székire ; De közönségesen csak nem úgy vezünk, mint a' Thébásbéli Fő Vezér, ki nagy vendégséget ütven főfő rendivel, egy Posta el-jő egy levéllel, mellyben meg-volt írva a' színtén érkező ellenségnek minden praktikája ; de a' Király csak meg-fem nézvén a' levelet, mond : *In crastinū res serias differo* ; az illyen nagy dolgot holnapra halasztok : 's ezzel tévé párnája alá a' levelet. De holnapot nem várak, azon éjjel a' várost az ellenség el-prédálá, a' haladékos Vezért fő rendivel meg-ölék. El-jő hozzánk 's majd mindennap a' Posta illyen levéllel : *dispono domui tue* ; a' te lelkednek házáat rendeld-el, ne halogasd, mert tizen-öt ezteendő nem mindenkor engednek, sőt csak holnapot sem ígérték, 's a' testámentomot is nem mindenkor úgy teszik, *hodie mihi cras tibi* ; hanem így, *hodie mihi & tibi*, ma én meg halok, néked-is el-kell jönöd. A' temető kertekben is az halottak szüntelen ezt éneklik : *Heri mihi, hodie tibi*, én tegnap eleven lévén imé meg-holtam, ma néked-is meg kell halnod.

Ecclesi.
38.

Nem-is

Sam.
28.

Nem-is tsak egyenként czitálják ide az embereket; hanem azt mondgyák, mit ama' Kírálynak: *Crastu & filii tui mecum eritis*; hólnap te és a' te fiaid velem léftek. *Mennyin bóltak ma meg, vóltak kik tegnap* egésségben.

Amós.

8.

A' második Posta estve Éokott jöni. *Occidet Sol in meridie*. Ha reggel, ha délben jö-is, estvét hoz magával. Vatsora felett irá amaz o'ftozásra kényszerítő *Commissiót*: *Divisum est regnum tuum*; virattát nem-is vára. Minden ember két or'fág Ura míg él, egyik a' Test, a' Lélek a' másik; el-jön ez a' *Divisor*, meg-o'f'tya or'fágodat; Lelkedet testedből a' járatlan és Éokatlan útra tsak egyedül bortsáttya; Testedet férgeknek a' föld alá rakja. Itt nem használ sem tilalom, *exceptio* né adatik, sem haladék, sem *apellatio*, vagy akárÉ vagy nem meg kell lenni, or'fágodból jovaiddból tsak *divisiót* üt. Nem-is tart ő udvarosabb Ceremoniákat a' palotákban, mint a' kunnyókban; mivel tsak világi Udvarokbá Éületett, 's emberek közt Éokott *mores*, hogy *audentiával* járjunk, ebéd vagy vatsora felett senkit ne búsítsunk, nagy dolgaibá ne akadályozzunk, déli vagy reggeli álmából mást fel ne zörge'ssünk. De semmit e'stélét ez nem tanúlt 's nem tud. Azt véled-é, hogy *audentiás* házadnak ajtaján zörget? *admissiót* né kér, ablakon-is bé (tsúÉ) hág. *Audentiás* háza vólt ama' Éáz hu'zonhét or'fágokkal bíró Assverus Kírálynak; mert valaki *admissio* nélkül bé-ment, halál vólt a' fején. Hatalmas Monarcha vólt N. Sándor; győzedelmes *triumphus*nak pompájával e' világot bé-töltötte Pompejus: Hannibálnak tsak neve-is olly rettentő vólt a' Rómaiak előtt, hogy valahon estve említették nevét, az álm Éemekről, az öröm Éivekből el Éökött, sem alúttak, sem vígattak azok virattig: Julius Cízár tsak tekintetinek haragos villámásával is meg-Éédítette az embert, úgy hogy egy harczon fogva vitetvén, a' ki ötet vitte midön meg-Éértette volna másoktól kit vízen, féltében el-ere'f'ti, söt maga lovát-is oda hagyván néki el-fut tőlle: Átillától úgy félték rettegetek minden nemzetségek, niint l'ten o'storától: fokan vóltak több hatalmasságok-is; de nem hí'zem, tsak egyiknél-is a' Posta *audentiát* hogy kért volna. Azt véled-é, hogy víg

keüved-

kedvednek, örömödnék mostan újjúlt sengéjét hervasztó derével nem fonnyasztta? Meg-tsalod magadat. Sokaknak jó kedvek torkokon akadván meg-fuladtak. Diagorásnak egy nap három győzedelmes fiait meg-koronázták vala, kiket az Attyok látván, rájok borúla 's örömében meg-hala. Caninius aző nap meg-hala, mellyen Polgármesterségre emeltetett vala. Azt véled-é, hogy frífs lakodalmadat, gazdag vatsorádat meg-nem űomorítta? józanabban vélekedgyél; mert tsak el-jő, mind váratlan 's mind hivatlan. Nem vatsorára mene-é a' Királyhoz, kit tsak három űóval országából virattig ki-foűta? nē ebédre érkezék-é a' Király fiához Ammonhoz? nem víg lakásra jutott vólt-é, mikor tiz gyermekét egy Atyának egy halomba raká? Nem lakadalomra érkezett vólt-é Filep Királyhoz, Manlius Torquatushoz? hányűor végzi űomorú toron a' vígan kezdett vendégséget? Azt véled-é, hogy el-kezdett nagy dolgáidnak futamattyát végig várja? Tsalatol elmédben; hányűor űakasztotta félben a' nagy igyekezeteket? Aulus Pompejus mikor áldoznék, áldozat lőn az Halál óltárán. Mikor Crafus, és a' Rhodus űigetbéli követ az egész Római Tanátsnak tsudájára dítseretesen *perorálnának*, az Halál *Epilogust* nem várt, hanem oratiójoknak vége előtt véget vetett, magokat magokkal *peroráltatta*. Olly maga meg-gondolt emberség tudónak véled-é, hogy gondoktól űresültt nyugodalomra ereűtett fejedet déli álomból fel nem zörgeti? Helyesē itélű. Igaz, olly tsendesen jár, hogy fel nem ráz, hanem mélyebb álmot közön reád. A' Sidók sereginek Had-vezére, és a' Király fia, mikor déli álmot alunnának, akkor érkezék hozzájok ollyan mélyálmom űellőjével, hogy még ma-is aluűnak. Azt véled-é, hogy beteg ágyban űegző nyavalyáidat nem öregbíti, űjjabb bánatot házadban nem érkeztet? Beteg vala a' űent Király, mikor illy űomorú hírrel öregbítē fájdalmit: *dispone domui tue*, rendeld-el a' te házadat, mert meg-halű te és nem élű. Oh űomorú híreket érkeztető Posták, kik illy váratlan és véletlen érkezéteke' mi kegyes jó Aűűonyunk házához, és kevés idők-ből álló élete napjait el-fogyatátok! mellyek űámát halljátok.

Születése eztendeje volt 1656-dik eztendő. Oh örök emlé-
kezetre méltó eztendő, mellyen e' kegyességnek Leánya szület-
tett! Oh soha el nem felejtendő nap és óra, mellyen Phoenix
módgyára porából meg-éledett volt Tábita, a' Virtusok an-
nyával Kegyeséggel. Akkor született volt ez utolsó világra, a'
tisztá életnek tüköre Sufanna. Akkor jött volt újjolag világra,
amaz Azzonyi engedelmes erköltsöknek czimere Sára, vagy
a' tisztá hű Szeretnek ritka példája Rebeka. Édes Attya volt
ama' sokaknál emlékezetivel még élő WILHELM MARTON
Uram, II. Casimirus és III. Sigmond Lengyel Királyoknak fő
Doctora: édes Anyja volt a' kegyességre Leányának útát mu-
tató, jó példát adó FOSSIA ERSEBET Azzony. Oh boldog
Szülék, kik igaz hitetekért 's vallástokért fámkivetett bujdo-
sástokban is Szegények Dajkáját Szültetek 's neveltetek! Édes
Attya halálával, Anyja özvegyiségre, maga árvaságra jutván,
vezérlette volt Isten e' Városba, hogy itt pihennének, míg vi-
lági fámkivetések után, ez jókat állhatatlan habjaival szor-
gató háború tengerből, az örökké valóságnak tsendes partyára
ki-kötvén, örökös hazájokba bé-juthatnak. Ki-is arra az időre
jutván, az Isteni félelemnek, és a' minden virtusok Anyjának
a Kegyeségnek Iskolájában jó pálcza alatt nevelt Szelid erköl-
tséért jegyeztetik el házastársúl, Néhai boldog emlékezetű,
KMITA ANDRAS Uramnak. Oh boldog Férjfiú! ha

Bóldognak mondatik Salamon Szájátúl,

A' kinek illy jó társ adatik sajátúl,
a' kivel igaz Szeretben és ritka példájú egyességben élven
tizennégy eztendőig, Szerette volt Isten három fiakkal és egy
leánnyal: kik között, ha Istennek úgy tetszik, még él, mostan
harmadszor a' tisztességes tudományokért, és az embert hat-
hatósban tanító látásért, hallásért, külső országokban jár kél,
KMITA JÁNOS Uram; kit Isten még e' Szegény meg-
rongyollott Hazába vissza hozván, Oh! elmémbe képzem,
melly bánatos Szível lépik-bé Hazába! Oh melly keserves lé-
zen, mikor el néz vén pusztá házának minden rézeit, nem lát-
hattya édes Anyját! ha ki-mégyen, ha bé-mégyen, nem hall-

hattya sohúlt éavát; csak elméjében képzi, valahova fordúl házánál, édes Anyai maga viselését és kedves befédit. Jöjj-meg KMITA JÁNOS! mert édes Anyád halva; de állj-meg; ne siéls már, mert oda van, a' kinek kedvéért Dædalussal éárnyakon jöni-is kéé voltál, tudom; de a' Scyllák's Charibdisek meg-gátoltak: meg-hólt az, a' ki téged mind éjjel nappal óhajtott: meg-hólt, a' ki téged minden órán, mint Isten Angyalát, úgy várt: meg-hólt az, a' kit éivedben magaddal oda hordoztál. Ugy tetéik, könnyebb a' jó fiaknak, ha édes Szüléjeknek utolsó éükségeiben éolgalhatnak's tiétfeséget tehetnek; mert ezzel mint-egy fel-öldgyák édes Szüléjekhez való köteleésegeket, és lefizetik vélek tett dajkázkodásoknak adófságát. Gondoljárom-meg hát, nem késerves-é egy jó fiúnak, a ki édes Annyának utolsó betegségekben mellette nem leher, utolsó éavát nem hallhatta? (: tsalarom, mert édes fiához utolsó éavai azok voltak, mellyek még utólsók nem voltak:) mint jó fiú utolsó tiétfeséget nem tehet édes Annyának; hideg tetemít nem láthattya, söt még csak halálának hírért sem hallhatta. Ha nehéz, midön kár vallásra térünk házunkhoz; ha késerves, midön kedves Atyánkfiának, ézerelmes barátunknak hideg tetemít sem láthattuk; söt úgy tetéik, kééek volnánk sokéor a' földből-is ki-venni; hát nagy fájdalmival éülő, nagy nyughatatlanságival nevelő édes Anyánknek távol létünkben ésert halála, minémü bánatot árákthar éiveinkben! tudgya KMITA JÁNOS Uram. Ez mi jó Aézonyunknak 14 éztendös páros életét váltotta-fel, árva kenyeret évö 16 éztendös özvegy feletlenség: mellyben olly tiéta, kegyés, Istenes életet élt, hogy tükörül mindé özvegyeknek ki-tehettyük. Ennyi áraságában-is házát úgy igazgatta, e' fok inségeknék fejünkön egymással küéködö, 's kivált az Árvák's Özvegyek házát ostromló élvezeknek tengeriben-is dolgait úgy kormányozta, hogy egy aézonymnak elméjét's erejét fellyül múlni láttatná-nak dolgainak folyási, ha a' kegyeség és Isteni félelem házánál nem lakoztak volna: melly két kormányosival az ő örökös hazája felé evezvén, a' kegyes lelkek ellen özve eskütt világi habok közzül fajkája kikötött az örökké-való nyugodalomnak tsendes parattyára, életének 48: ézt: ez fok búval bánattal termékeny 1704: dik ézt. Juniusnak 14: napján.

Szerette volt Isten ez jó Aézonyunkat mind lelki és testi jovaival. Meg-mondám, mit vihet ember magával, mikorez életből ki-költözik: Akarod-é meg-tudni, mivel ment-el ez életből ez a' kegyes Lélek? Szabad légyen azt mondanom, hogy minden kintsét magával el-vitte. Ha igaz, hogy mindene van, a' kinek elege van; bizony igaz, hogy mindenér el-vitte magával, a' kieleget vitt. Nem eleget vitt-é az, a' ki annyit vitt, hogy mennyoréagot vehet rajta? ha igaz az Igafság éava, hogy egy pohár Próféának adott hideg vízzel mennyoréagot vehetünk;

hány mennyorzágot vehetne az, a' ki nem egy pohár hideg vizet adott, hanem ebbé a' pénznek szerelmétől halálra tömörölt világban-is maga költségével külső országokból Prófétaikat hozott? Ha nem hibáz az Igaság, hogy az Isten ládájába vetett két fillér, olly fontos az Isten méro serpenyőjében, hogy egy mennyorzágot meg nyom; hány mennyorzágot nyom-meg annak egekben gyűjtött kintse, a' ki nem egykét két fillérét, hanem mind annyiszor adta pénzét, valahánykor alkalmas-sága volt rá? Ha ditséretet érdemlett a' Christus előtt az, a' ki szerette a' Sidókat, és Synagogát épített nekik; nem méltó-e mind Isten 's mind emberek előtt a' ditséretre, a' ki nem egy Synagogát, hanem azt épített és emelt ez Hazában, a' mire nem csak Ekklesiának 's Városunknak, hanem közönségesen az egész Hazának leg-nagyobb szükségé volt? a' minél a' tiűtséges tudományok tanulására, Iskolák épületre, Isten ditsőségének terjesztésére szükségessébe közz nintsen. Ha volt nagy szeretet Christushoz abban az affzonyban, a' ki Urunknak lábait könyveivel mosta, hajával törölte, szájával csókolta: Ha méltó, hogy mind világ végéig meg-prédikáltassék az egész világon, annak az affzonyi-alatnak jótéteménye, a' ki Urunk fejére egynehány pénz érő kenetet tette: Ha örök emlékezetre fel-íratott nevek azoknak, kik Urunknak tette meg-kenték, és tiűtagyóltatba takatták: Ha, a' Máriának csak jó fándékokat, kegyességükükörül ki-tették; Tudom, az életnek könyvébe fel-íratott neve és tselekedeté e' kegyes Léleknek, a' ki annyiszor mosta Urunk lábát, annyiszor kente Urunk testét, annyiszor takarta gyóltatba, annyiszor öntötte Urunk fejére kenetet, annyiszor ment Urunk koporsójához Máriákkal, valahánykor Urunknak házába ment, az ő fegényivel jól tett, azokat ruházta, betegségekben látogatta, szükségekben táplálta, éhségekben kenyeret meg-fegte 's oktogatta. Ha egy istenfő affzonynak, a' ki halála előtt egynehány cztendővel koporsóját minden nap kenyérrel és egyéb költséggel a' fegények számára meg-töltötte, ezt irrák koporsójára, *Penu pauperum*, fegények tárháza; irjuk ez mi jó Affzonyunknak nem koporsójára, hanem kívül belől házának oldalára, *Penu pauperum*, ez a' ház fegények tárháza; a' ki ebben a' mostoha időben-is-fok árvákat, fegényeket nem csak befogadott, hanem kenyérével-is tartott. El-hallgatom azokat, a' kiket tirkon úgy tartott, hogy bal-keze ne tudgya, mit tselekkik jobb-keze. Ha Tábitának fel-támadást nyertek a' fegények, kiket ruházott; ez koporsó mellett-is ilyen bizonytságot tehetnek a' fegények: Ez, a' ki velünk jól tett, a' ki köntösivel ruházott, kenyérével tartott, szükséginkben segített, ez volt a' mi Anyánk, a' kegyesség leánya WILHELM CHRISTINA: ugyan azért önéki-is, a' miért Tábitának el-mondgyák: *Thabita surge: Surge Wilhelm CHRISTINA*, kelj-fel, nem az halandó, hanem az örök életre, Amen

